ΕΚΛΕΚΤΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ANDRÉ DE BRÉVILLE

ΤΟ ΒΙΟΛΙ

Ο ΛΟΙ οἱ κληρονόμοι τοῦ Καίσαρος Σελεστὲν εἶχαν μαζευτεῖ στὸ συμβολαιογραφεῖο, γιὰ νὰ μάθουν τί ἄφινε στὸν καθένα τους ὁ φιλάργυρος καὶ ἀρκετὰ ἐκκεντρικὸς συγγενής τους, ποὺχε πεθάνει τὸν τελευταῖο καιρό.

Οἱ κληρονόμοι τοῦ γεροτσιγγούνη ἦσαν ὅλοι-ὅλοι καμμιὰ δεκαριά. Ἀνεψίδια, ἀνεψιές, ξαδέρφια...

Ὁ συμβολαιογράφος ἄνοιξε τὴ διαθήκη σιγὰ-σιγὰ κι' ἄρχισε νὰ διαβάζῃ:

— «*Αὐτὴ εἶνε ἡ διαθήκη μου...*».

Στάθηκε ἔξαφνα, ἔριξε ἕνα βλέμμα λίγο εἰρωνικὸ στοὺς παρισταμένους κι' ἐξακολούθησε:

— «*Ἀφίνω στὸν ἀνεψιό μου Οὐράνιο τὸ σπίτι μου...*».

Ὅλοι οἱ ἄλλοι συγγενεῖς γύρισαν καὶ κύτταξαν τὸν Οὐράνιο, ὁ ὁποῖος ἦταν τρελλὸς ἀπὸ τὴ χαρά του. Ἡ ζήλεια ἦταν ζωγραφισμένη στὰ πρόσωπά τους. Ζηλεύανε τὸν Οὐράνιο, γιὰ τὸ ὡραῖο σπίτι ποὺ τοῦ ἄφινε ὁ θεῖος του. Μὰ γιατί τόση εὔνοια στὸν Οὐράνιο; Γιατί ὁ Καῖσαρ Σελεστὲν ν' ἀφήσῃ τὸ σπίτι του σ' αὐτόν;

Τὶς σκέψεις τους αὐτὲς τὶς διέκοψε ἀπότομα ὁ συμβολαιογράφος, ὁ ὁποῖος ξανάρχισε πάλι νὰ διαβάζῃ:

— «*Ἀφίνω στὴν ἀνεψιά μου Αὐγουστίνα ὅλα τὰ ἔπιπλα τοῦ σπιτιοῦ μου...*»;

Ὅλα τὰ ἔπιπλα στὴν Αὐγουστίνα!...

Καὶ [illegible] παρισταμένοι συγγενεῖς τοῦ μακαρίτη ξαφνάστηκαν καὶ δὲν μπόρεσαν νὰ συγκρατήσουν μιὰ κίνησι διαμαρτυρίας. Μὰ δὲν ἦσαν λίγα τὰ ἔπιπλα τοῦ σπιτιοῦ. Ἕξῃ δωμάτια ἐπιπλωμένα τέλεια καὶ δυὸ ντουλάπες γεμᾶτες ἀσπρόρουχα!...

Ὁ συμβολαιογράφος ἐξακολούθησε:

— «*Ἀφίνω στὸν ἐξάδελφό μου Ἐρνέστο τὸ ἀμπέλι μου, Ἀφίνω στὴν ἐξαδέλφη μου Λουΐζα τὸ δάσος μου, στὸ Μόντόν. Θὰ μπορῇ νὰ προμηθεύεται ἀπ' αὐτὸ ὅσα ξύλα θέλει γιὰ τὸ χειμῶνα...*»

Ἀδιαφορῶντας γιὰ τὶς ἐκπλήξεις ποὺ προκαλοῦσε τὸ διάβασμα τῆς διαθήκης, ὁ συμβολαιογράφος ἐξακολούθησε νὰ διαβάζῃ, χωρὶς νὰ σταματάῃ καθόλου, ὥς ποὺ ἔφτασε στὸ δέκατο κληροδότημα. Καὶ τότε τὸν ἔπιασε ἕνας ἐπίμονος βῆχας, σὰν νὰ τὸν ἔντιγε κάτι στὸ λαιμό.

Αὐτὴ τὴ φορὰ ὅλοι εἶχαν γυρισει πρὸς τὸ μέρος τοῦ συγγενοῦς των Ζὰν Συπριέν. Ἕνα εἰρωνικὸ χαμόγελο ἄνθιζε στὰ χεῖλη τους. Τί ἔμενε πειὰ νὰ τοῦ κληροδοτήσῃ ὁ θεῖος του Καῖσαρ; Ὅλα τ' ἀγαθά του εἶχαν πλέον μοιραστεῖ.

Ὁ συμβολαιογράφος ἔπαψε νὰ βήχῃ κι' ἐξακολούθησε τὸ διάβασμα:

— «*Τέλος ἀφίνω στὸν ἀνεψιό μου Ζὰν Συπριὲν τὸ βιολί μου*».

Τὸ βιολὶ τοῦ θείου Καίσαρος!... Ὅλοι μὲ δυσκολία συγκράτησαν τὸ γέλιο τους. Θυμήθηκαν ὅτι εἶχαν ἀκούσει ἄλλοτε τὸ θεῖο Καίσαρα νὰ παίζῃ ἀδέξια ἕνα ἐλεεινὸ βιολί, τὸ ὁποῖο ἀνῆκε σὲ κάποιον προγονό του μελομανῆ.

Σκεφτόντουσαν ὅτι τὸ παληὸ αὐτὸ βιολὶ δὲν ἦταν δυνατὸν ν' ἀξίζῃ πολλὰ πράγματα. Τί ἀξίζει δὰ ἕνα παληὸ βιολί; Οὔτε γιὰ τὴ φωτιά. διάβολε!... Τὸν καϊμένο τὸ Ζάν!... Πόσο λίγο, πόσο λιγώτερο ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους τὸν ἀγαποῦσε ὁ θεῖος του... Κι' ὅμως ἤτανε ὁ φτωχότερος ἀπ' ὅλους τοὺς κληρονόμους τοῦ γέρο-Καίσαρος...

***

Ὅταν πήγανε στὸ σπίτι τοῦ Ζὰν Συπριὲν τὸ βιολὶ ποὺ τοῦ ἄφησε κληρονομιὰ ὁ θεῖος του, ἄρχισε νὰ φωνάζῃ ἀπὸ ἀγανάκτησι καὶ νὰ καταριέται τὸ μακαρίτη. Ἂν δὲν τὸν ἐμπόδιζε μάλιστα ἡ γυναῖκα του, θὰ τὸ ἔσπαζε στὸν τοῖχο τὸ πρόστυχο αὐτὸ ὄργανο.

— Κύτταξε, φώναξε, δὲν ἔχει πειὰ οὔτε χορδές!... Καὶ τὸ δοξάρι του εἶνε χωρὶς κλωστές!... Ὁ μακαρίτης ὁ θεῖος μου, ποὺ τοῦ ἤμουνα πάντα τόσο ἀφοσιωμένος, θέλησε, χωρὶς ἄλλο, νὰ μὲ εἰρωνευθῆ. Μονάχα γιὰ τὴ φωτιὰ κάνει αὐτὸ τὸ παληοβιολί. Ναί, εἶνε ἕνα ξύλο σαρακοφαγωμένο ποὺ πρέπει νὰ καῆ.

Θέλησε λοιπὸν νὰ τὸ χτυπήσῃ καὶ νὰ τὸ κομματιάσῃ στὸν τοῖχο, ὅταν ἐκείνη ἀκριβῶς τὴ στιγμὴ ἕνας ζητιάνος στάθηκε κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρα τοῦ σπιτιοῦ κι' ἄρχισε νὰ παίζῃ ἕνα ἀξιοθρήνητο μαντολῖνο.

— Νά, εἶπε τότε ἡ γυναῖκα τοῦ Συπριὲν στὸν ἄντρα της, δῶσε τὸ βιολὶ στὸ ζητιάνο. Ἂν ξέρει νὰ παίζῃ βιολί, θὰ μείνῃ κατευχαριστημένος καὶ θὰ μᾶς σχωράῃ τὶς ψυχές...

Ὁ Ζὰν βρῆκε λογικὴ τὴ σκέψι τῆς γυναίκας του. Ἐκάλεσε τὸ ζητιάνο καὶ τοῦ ἔδωσε τὸ παληὸ βιολί. Ὁ ζητιάνος τὸ πῆρε στὰ χέρια του, τὸ κύτταξε μὲ κάποια περιφρόνησι, ἔτσι ἐλεεινὸ καθὼς ἦταν χωρὶς χορδές, εὐχαρίστησε τὸν κύριο καὶ τὴν κυρία Συπριέν, ὄχι καὶ μὲ μεγάλο ἐνθουσιασμὸ βέβαια, κ' ἔφυγε. Χωρὶς ἄλλο, θὰ προτιμοῦσε νὰ τοῦ ἔδιναν κανένα φράγκο.

Ὅσο γιὰ τὸ Ζάν, αὐτὸς φαινότανε τώρα πιὸ εὐχαριστημένος, σὰν νὰ εἶχε ἀπαλλαχτεῖ ἀπὸ ἕνα πολὺ-πολὺ ὀχληρὸ βάρος. «Ἔτσι, σκέφτηκε, δὲν θὰ ἔχω διαρκῶς μπροστὰ στὰ μάτια μου τὸ γελοῖο αὐτὸ κληροδότημα».

***

Ἀρκετὸς καιρὸς πέρασε...

Κι' ἔξαφνα, μιὰ μέρα, ὁ Ζάν, ποὺ οὔτε σκεφτότανε πειὰ καθόλου τὸ παληὸ βιολὶ τοῦ θείου του, ἔλαβε ἕνα γράμμα, τὸ ὁποῖο τὸν τάραξε πολύ. Νὰ τί τοῦ γράφανε:

«*Κύριε Συπριέν,*

» *Διάβασα τελευταῖα σὲ μιὰ ἐφημερίδα, ὅτι ὁ θεῖος σας Καῖσαρ Σελεστὲν πέθανε. Ἡ θλιβερὴ αὐτὴ εἰδησις μοῦ θύμησε τὸ ἑξῆς περιστατικό: Ὅταν ἤμουν πολὺ νέος, ὁ πατέρας μου διηγότανε ὅτι ὁ παπποῦς του εἶχε πουλήσει σὲ κάποιον κύριο Σελεστὲν ἕνα βιολὶ πολὺ μεγάλης ἀξίας, ἕνα ἀπὸ τὰ περίφημα «Στραντιβάριους», τὰ ἐόσο σπάνια σήμερα. Φαίνεται ὅτι ὁ προπάππος μου εἶχε πουλήσει τὸ πολύτιμο αὐτὸ βιολὶ γιὰ ἕνα ποσὸν σχεδὸν ἀσήμαντο. Ἐπειδὴ ἀγαπῶ πολὺ τὴ μουσικὴ καὶ καϊάγίνομαι μαζύ της μὲ πάθος, ἤθελα πρὸ πολλοῦ νὰ ξαναγοράσω, ἂν εἶνε δυνατόν, αὐτὸ τὸ κειμήλιο. Ἀλλὰ παρ' ὅλες τὶς ἀναζητήσεις μου, παρ' ὅλα τὰ διαβήματά μου, δὲν κατώρθωσα νὰ βρῶ τοὺς κληρονόμους τοῦ κυρίου Σελεστέν, ὅταν, ἔξαφνα, εἶδα στὴν ἐφημερίδα τὴν ἀγγελία τοῦ θανάτου τοῦ θείου σας. Ἀμέσως ἔτρεξα στὸ συμβολαιογράφο τοῦ μακαρίτη κι' αὐτὸς μ' ἐπληροφόρησε ὅτι ἐκληρονομήσατε σεῖς τὸ παληὸ αὐτὸ βιολί. Εἶμαι βέβαιος, κύριε Συπριέν, ὅτι τὸ βιολὶ αὐτὸ εἶνε τὸ βιολὶ τοῦ προπάππου μου, τὸ πολύτιμο «Στραντιβάριους». Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν νὰ μοῦ γράψετε τί ποσὸν ζητᾶτε γιὰ νὰ μοῦ τὸ πουλήσετε. Εἶμαι πρόθυμος νὰ σᾶς δώσω γι' αὐτὸ τριακόσιες χιλιάδες φράγκα. Θὰ μὲ κάνετε ἔτσι πολύ, πάρα πολὺ εὐτυχῆ.*

ΙΑΚΩΒΟΣ ΜΠΡΟΥΓΙΟΝ».

Μόλις ὁ Ζὰν διάβασε αὐτὸ τὸ γράμμα, ἔγινε ἔξω φρενῶν. Τοῦ ἀνέβηκε τὸ αἷμα στὸ κεφάλι. Παρὰ λίγο νὰ σωριαστῆ κάτω... Κάθησε σὲ μιὰ καρέκλα κι' ἔσφιξε τὸ κεφάλι του ἀνάμεσα στὰ χέρια του. Ἦταν τρομερό!... Τρομερό!...

Ἀμέσως κατόπι τᾶβαλε μὲ τὴ γυναῖκα του ποὺ καθόταν πλάϊ του κι' ἔπλεκε.

— Ἐσὺ φταῖς, τῆς εἶπε, ἐσύ... Τί κουτὴ ἰδέα σοῦ ἦρθε νὰ δωσουμε τὸ βιολὶ στὸ ζητιάνο; Μὲ κατάστρεψες!...

— Ξεχνᾶς, τοῦ ἀποκρίθηκε ἡ γυναῖκα του, ὅτι ἤθελες νὰ τὸ κάψῃς;

Ἀλλ' ἐνῶ ὁ Ζὰν πηγαινοερχότανε ἀπελπισμένος μέσα στὸ δωμάτιο, κρατῶντας τὸ κεφάλι του μέσα στὰ χέρια του, ἄκουσε ξέφαφνα κάτω στὸ δρόμο τὴν τρεμουλιάρικη φωνὴ τοῦ ζητιάνου.

— Εἴν' ἐκεῖνος!... φώναξε, κ' ὥρμησε ἔξω.

Ὅταν κατέβηκε ὅμως στὸ δρόμο, εἶδε μ' ἀπορία ὅτι ὁ ζητιάνος κρατοῦσε, ὅπως πάντα, τὸ μαντολῖνο του.

Ὁ Ζὰν τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὸ στῆθος καὶ τοῦ φώναξε:

— Καὶ τὸ βιολί; Ποῦ εἶνε τὸ βιολὶ ποὺ σοῦ ἔδωσα;

— Συχωρέστε με, κύριε, ταράλισε ὁ ζητιάνος τρομαγμένος, προτιμῶ ξέρετε τὸ μαντολῖνο μου...

— Καὶ τὸ βιολί, ποῦ εἶνε τὸ βιολὶ μου; ξαναρώτησε γεμᾶτος ἀγωνία ὁ Ζάν.

— Τὸ βιολί;... Τὸ πούλησα γιὰ πέντε φράγκα, σὲ κάποιον κύριο... Φαίνεται πὼς ὁ κύριος αὐτὸς ἀγαποῦσε νὰ μαζεύῃ παληὰ πράγματα. Φαινότανε ἄλλωστε μουσικός.

— Καὶ ποιὸς εἶνε αὐτὸς ὁ κύριος; Ποῦ μένει; ρώτησε ὁ Ζάν.

— Δὲν ξέρω, ἀπάντησε ὁ ζητιάνος. Ἔμοιαζε σὰν ξένος.

Ὁ Ζὰν Συπριὲν χλώμασε... Τοῦ φάνηκε πὼς τὰ σπίτια γύρω γκρεμιζόντουσαν μὲ πάταγο πάνω στὸ κεφάλι του... Ἴλιγγιοῦσε... Τίναξε τὰ χέρια του ψηλὰ κι' ἄρχισε νὰ τρέχῃ στὸ δρόμο φωνάζοντας, σκούζοντας, θρηνῶντας... Εἶχε τρελλαθεῖ!...

Κάθησε σὲ μιὰ καρέκλα κι' ἔσφιξε τὸ κεφάλι του ἀνάμεσα στὰ χέρια του....